

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

26549

Aşağıdaki sorularımın **İçişleri Bakanı Ali YERLİKAYA** tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

C. Otlu

Çiçek OTLU

İstanbul Milletvekili

Anayasanın 34. maddesine göre herkes, önceden izin almadan, silahlı ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir. Ancak İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun tutuklanmasını protesto amacıyla düzenlenen gösterilerde kolluk güçlerinin biber gazı ile protestoculara saldırdığı görüntüler kamuoyunda tepkilere neden olmuştur.

2559 sayılı Polis Vazife ve Sâlahiyet Kanunu'na dayandırılarak kolluk güçlerinin protesto eylemlerinde biber gazı gibi kimyasal ajanları kullanması, insan haklarına, orantılılık ilkesine ve hukuka aykırılık teşkil etmektedir. Orantısız ve kontrolsüz biber gazı kullanımı ağır insan hakkı ihlallerine neden olmaktadır. Biber gazı sadece protesto eylemine katılanları değil, okul, hastane, kreş gibi alanları ve çocuk, kadın, engelli tüm vatandaşları etkilemektedir. Göz yaşartıcı biber gazı sadece toplantı ve protesto eylemlerinde kullanılmamakta, spor müsabakalarında dahi kullanılmaktadır.

Bilindiği gibi biber gazı geçici olarak insanları etkisiz hale getirmek için kullanılan ve etkisi 45 dakika kadar süren bir kimyasaldır. Biber gazı, şiddetli göz yanması ve kızarıklık, geçici körlük ve görme bozukluğu, göz kapaklarının istemsiz kapanması (blefarospazm), kornea tahrişi ve kalıcı göz hasarı, nefes darlığı ve öksürük, akciğer ödemi, ciltte şiddetli yanma hissi ve kızarıklık, alerjik reaksiyonlar, döküntü, yaralanma, baş dönmesi ve mide bulantısı, şiddetli stres ve panik atak, taşikardi ve yüksek tansiyon gibi pek çok sağlık sorununa neden olmaktadır. Özellikle kalp hastalarında, astım ve KOAH hastalarında ciddi krizlere yol açmakta, hamilelerde düşük riskini arttırmaktadır.

Türkiye, kimyasal silahların geliştirilmesi, üretimi, stoklanması ve kullanımını yasaklayan uluslararası anlaşma olan Kimyasal Silahlar Konvansiyonu'nu (CWC), 14 Ocak 1993'te imzalamış ve 1997 yılında yürürlüğe koymuştur. Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi, kolluk güçlerinin eyleme katılanlara müdahalede yoğun şekilde biber gazı kullanmasıyla ilgili açıkladığı raporda; toplumsal gösterileri bastırmak için kullanılan

kimyasalların, uluslararası sözleşmelerde de belirtildiği gibi kimyasal savaş ajanı sınıfına girdiğini belirtmiştir. Raporda “1993 tarihli Kimyasal Silah Sözleşmesi kimyasal silahların geliştirilmesini, üretimini, stoklanmasını ve kullanımını yasaklar. Sözleşme, zehirli kimyasal maddeleri, insanlar ve hayvanlarda ölüme, daimi hasara ya da geçici olarak etkisiz hale gelmelerine neden olacak herhangi bir kimyasal madde olarak tanımlamaktadır. Sözleşmenin 2/9-d maddesinde; kimyasal silah sınıfında görülen bazı kimyasalların 'yerel gösterilerin' kontrolü de dâhil olmak üzere, 'yasanın uygulanması' amacıyla kullanılabileceği düzenlenmekte ancak gösteri kontrol ajanlarının savaş halinde dahi kullanımı yasaklanmaktadır” ifadeleri yer almaktadır. Türk Tabipleri Birliği tarafından 2011 yılında yayınlanan “Gösteri Kontrol Ajanları” raporunda biber gazının ölümcül etkileri aktarılmıştır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) biber gazının gereksiz ve aşırı kullanımına karşı uyarılarda bulunmuş ve birçok olayda Türkiye'yi tazminat ödemeye mahkum etmiştir. Göz Yaşartıcı Gaz Silahları ve Mühimmatları Talimatı; göz yaşartıcı biber gazı fişeklerinin doğrudan insan vücudunu hedef alacak şekilde atılmayacağı, polise direnişle orantılı olarak en az bir metre mesafeden sıkılmasına özen gösterileceği, direniş ve saldırısına son vermiş kişilere karşı asla kullanılamayacağı, gazdan etkilenen şahısların kaçış yollarının açık tutulacağı belirtilmesine karşın basına yansıyan görüntülerde kolluk güçlerinin talimat dışına çıktığı görülmektedir. Demokratik kitle örgütleri, halk sağlığı açısından yaşam hakkı ihlali gibi çok kötü sonuçlar doğurabileceği bilimsel olarak kanıtlanan biber gazlarının kimyasal silah olarak değerlendirilmesi gerektiği ve kullanımlarının yasaklanması konusunda çağrı yapmaktadır.

Bu bağlamda;

- 1- İstanbul'daki barışçıl protesto eylemlerinde protestoculara orantısız bir şekilde göz yaşartıcı biber gazı atılmasının talimatını kim vermiştir?
- 2- İstanbul'daki eylemlerde kolluk güçlerinin yetkilerini aşarak, gerekmediği halde biber gazı kullandığı iddiasına ilişkin açıklamanız var mıdır?
- 3- İstanbul'daki eylemlerde biber gazı kullanılmasının gerekçesi nedir?
- 4- İstanbul'da eylemlerde son altı günde ne miktarda göz yaşartıcı biber gazı kullanılmıştır?
- 5- Toplumsal olaylarda kolluk güçlerinin sıklıkla biber gazı kullanmasının ağır insan hakkı ihlallerine neden olduğu iddiasına ilişkin açıklamanız var mıdır?
- 6- Son on yılda biber gazlarına maruz kaldığı için kaç kişi hayatını kaybetmiştir? Kaç kişi yaralanmıştır?

7- Demokratik kitle örgütlerinin çağrısını dikkate alarak göz yaşartıcı biber gazlarını kimyasal silah olarak değerlendirecek misiniz?

8- Türkiye’de hangi içerikte göz yaşartıcı biber gazı kullanılmaktadır? Son on yılda ne kadar göz yaşartıcı biber gazı hangi olaylarda kullanılmıştır?

9- Yetkilerini aşarak talimatlara aykırı şekilde uygun olmayan mesafede ve ortamda biber gazı kullanan kolluk güçleri hakkında açılmış bir soruşturma var mıdır?

10- Son on yılda kullanılan biber gazları hangi firmalardan, ne kadar bedelle satın alınmıştır? Teknik şartnamede ciddi sağlık sorunlarına neden olmaması gibi detaylar mevcut mudur?

11- Göz yaşartıcı biber gazlarının kullanımını; halk sağlığı, hukuk ve insan hakları ihlali açısından değerlendirip kullanımının yasaklanmasını sağlayacak düzenlemeler yapacak mısınız?